

2011 yılında 3 bin 'ev işçisi' iş kazası geçirdi, 51 kişi yaşamını yitirdi. 400'e yakın kadın taciz ve tecavüze uğradı

Sakarlık Değil İş Kazası

BERFİN GÜNAYLI

Devletin çözümünü bekleyerek her geçen gün bir kayıp daha vermektense kadınlar kendi mücadele hatlarını çizmeye başlamışlar. “Ev işçisiyiz, toz bezi değiliz” sloganıyla kurlsız ve kayıt dışı çalışma koşullarına karşı ses çıkaran kadınlar, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları, emeklerinin görünür olduğu bir iş alanı ve örgütlenme özgürlüğü istiyorlar.

Bazen gecekondusundan çıkıp bozuk ve çamurlu yollarını geçtiği mahallesinin yanı başına dikilmiş yüksek katlı, yüksek duvarların, kameraların, güvenlik görevlilerinin olduğu gerçek insandan, gerçek hayattan soyutlanmış, yüksek korumalı sitelere giderken, bazen de evlerinden çokça uzakta birkaç vasıta değiştirerek ulaştığı bilmediği evlere giderken düşünülen şeyler donar kalır akıllarda. Kendi evi temizlenmiş, yemek yapılmış, çocuklar okul için hazırlanmış... Şimdi içine gireceği evde ise temizlik yapılacak, zarar verilmeyecek, gerekirse zarar görecektir ama o kimyasallarla her yer parlatılacak. Kendi bedeninin değeri olmayacak ama camlar tertemiz silinecek. Belki evin erkeği temizlik için verdiği parayı çok bulacak, “etinden sütünden” de yararlanmak isteyecek, eve temizliğe giden o kadından, belki hırsızlıkla suçlanacak, belki cam silerken ayağı kayacak ve düştüğü için ‘beceriksiz’ olacak ve ölecek...

2011 yılında 3 bin ‘ev işçisi’ iş kazası geçirdi, 51 kişi yaşamını yitirdi. 400’e yakın kadın taciz ve tecavüze uğradı. Ev İşçileri Dayanışma Sendikası Başkanı Gülhan Benli bir açıklamasında “Kayıt dışılık işvereni daha pervasız hale getiriyor. Ayrıca aynı taksiciler gibi, o kapı üstünüze kapandığında başınıza neler geleceğini bilemezsiniz. Daha geçenlerde bir arkadaşımız gittiği görüşmede kapı üstüne kilitlendi ve günlerce rehin tutularak tecavüze uğradı. Sebebi bu kurlsız, kayıt dışı ortamda internetten iş bulup gitmesi” diye konuşmuştu. Devletin de çalışma güvenliği konusunda attığı veya atmadığı adımlar ne kadar yeterli, çalışma sırasındaki kazalar ve çalışma koşullarındaki sağlıksız durumlardan görebiliyoruz. Kendi çözümlerini üretmeye çalışan kadınlar dernekleşme yoluyla daha pratik çözümler sunabilmeyi umuyor.

Devletin çözümünü bekleyerek her geçen gün bir kayıp vermektense kendi mücadele hatlarını çizmeye başlamışlar. “Ev işçisiyiz, toz bezi değiliz” sloganıyla kurlsız ve kayıt dışı çalışma koşullarına karşı ses çıkaran kadınlar, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları istiyorlar. Emeklerinin görünür olduğu bir iş alanı ve örgütlenme özgürlüğü istiyorlar.

Türkiye’de ev işçileri örgütlenmesi ilk olarak 2009 yılında bir grup ev işçisinin GENEL-İŞ Sendikası’na bağlı Konut Şubesi’nde toplantılar yapmasıyla başladı. Daha sonra bu grup çalışmalarını bir dernek girişimi olarak sürdürdü. Örgütlenme çabaları 2010 yılında hız kazandı ve 2011’de dernek inisiyatifi, üyelerinin haklarını korumanın ve Türkiye’deki bütün ev işçilerinin çalışma koşullarını iyileştirmenin en iyi yolu olarak bir sendika kurma kararı aldı. Ev İşçileri Dayanışma Sendikası 6 aylık bir dönemde 20 bine yakın kadınla beraber yürüyor.

Sendikalarla ilgili mevcut yasal düzenlemeler sadece iş sözleşmesine sahip kayıtlı işçileri kapsıyor. Ayrıca 4857 sayılı İş Kanunu ev işçilerini kapsam dışı bırakıyor. EVID-SEN ev işinin ve ev işçiliğinin yasalar nezdinde tanınmasını; çalışma saatleri, dinlenme saatleri, fazla mesai, yıllık izin, ücret gibi konularda diğer işçilerle aynı haklardan yararlanmayı talep ediyor. Hükümetin, Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO’nun 189 nolu sözleşmesini imzalamasını ve buna uygun iç mevzuatı yeniden düzenlemesini istiyor.

Sendika hükümetin işyeri sağlığı ve güvenliği için kurallar getirmesini, cinsel istismar ve şiddete karşı koruyucu önlemler almasını, özel istihdam bürolarının kötüye kullanımı engelleyici düzenlemeler getirmesini ve göçmen ev işçileri için de ek düzenlemeler yapılmasını bekliyor. Bu taleplerin hepsi ILO’nun 189 nolu sözleşmesinin ilgili maddelerinde düzenlenmiş durumda.

ILO EV İŞÇİLERİ SÖZLEŞMESİ NO. 189

Ev işi ve ev işçisi kavramlarını ILO 189 nolu sözleşmede şöyle tanımlar:

Ev işi, evin belirli bir üyesi veya tüm aile fertleri için evde veya aile fertleri için icra edilen her tür iştir. Bu işler arasında, çocuk, hasta ve özürli bakımı, ev temizliği, yemek yapma, ütü yapma, çamaşır yıkama, bahçe bakımı, evin güvenliğini sağlama ve ailenin şoförlüğünü yapma gibi çok çeşitli işler yer alır (Madde 1).

Ev işçisi, istihdam ilişkisi içinde ev işlerini yapan kişidir. Buna göre ev işçisi tanımı, yarı zamanlı (part-time) ev işleri yapan; bir veya birden fazla işveren için çalışan; ülke vatandaşı olan veya olmayan; evde yaşayan veya yaşamayan ev işçilerini kapsar (Madde 1).

Örgütlenme hakkı ve sendikal temsil hakkı, ücret ve çalışma koşullarıyla ilgili bilgilendirme hakkı, ücret düzenlemeleri ve çalışma koşulları, sosyal güvenlik hakkı gibi hakları da tanımlar ve ev işçileri özelinde açıklar.